

ASSZONYOK

FEMINISTA FOLYOIRAT

Megjelenik egyelőre minden hó 5-én :: ::

Ára **20** fillér

Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2*50 K

És azután?

Kezdjük hinni, hogy ha féléven át kibírtuk szellemi létünk alapvető illúziójának összeomlását, akkor az emberi természetnek e minden képzeletet felülmúló szívósságával megérjük azt az időt, mikor a műzsákat nem kárhoztatják többé hallgatásra a fegyverek; mikor újjá kell építenünk és igazán bevehetetlenüi körülbástyáznunk a szellem republikájának védő várait.

Vájjon mi lesz akkor? Nem fog-e feledésbe menni az a minden képzeletet felülmúló áldozatkészség, az a szervezőképesség és munkabírás, melyet az asszonyok kifejtettek? Vájjon becsületben kötelességüknek fogják-e érezni az államokat vezető férfiak, hogy ne csupán egyeseket díszítsenek kitüntetéssel, hanem a mártírkínokat hősiezen szenvedő névtelen hősök öszszességét fogadják valóban egyenjogú polgártársaikká? Vájjon belátják-e majd, hogy friss energiák beözönlésére, a közjó iránt anyai melegséggel érző, el nem fásult munkatársakra, a jövő nemzedék érdekeinek hivatott védőire mily nagy szüksége van az egész társadalomnak? Vájjon megengedik-e, hogy a létfentartás ösztönének megtestesítői résztvegyenek — mint teljesjogú, széles hatáskörű tényezők — a nemzet létének biztosításában?

Vagy meg kell-e majd érünk egy második, most már megsemmisítő csalódást: hogy a lázas munkára serkentő szép szavak, az áldozatok láttára felhangzó dicséret áradata csupán addig tart, míg a háború rombolásait az asszonyoknak kell jóvátenniük, a hadbavonultak munkáját elvégezniük, az eltartóiktól megfosztottakról gondoskodniuk?

Nem tudjuk hinni; bízunk a magyar férfi józan eszében és méltányosságában; az asszonyokat, akik megosztották vele a mai nehéz idő minden fáradalmát és gyötrelmét, jobb időkben is maga mellett ki-

vánja majd látni a nemzet összes ügyeinek intézése közben. Nem fog többé lemondani azoknak az asszonyi energiáknak hasznosításáról, amelyek nélkül elviselhetetlen lett volna a háború ezer veszedelme!

Jane Addams, a chicagói Hull-House alapítója és vezetője, kit a nemrégiben alakult „Asszonyok Békepártja” elnökévé választottak.

A gyermek és a háború.

GLÜCKLICH VILMA előadásából.

Szükségét érzi ma minden komolyan gondolkodó ember, hogy tanakodjék azon a kérdésen: hogyan óvjuk gyermekeinket a háborúnak oly káros hatásaitól, amelyek testi és szellemi fejlődésüket veszélyeztetik. Nem arról van szó, hogy kész elméletet fejtsünk ki; ilyen-nel ma senki sem rendelkezik még; hanem fel kell ráznunk nyugalmukból mindazokat, akiket ez a kérdés közletről érint, akik befolyást gyakorolhatnak a mai gyermekek sorsára, és meg kell értessük velük, hogy nagy veszedelmek fenyegetik a mai gyermekeket, ha idejekorán hozzá nem látunk azok elhárításához.

Adatgyűjtések eredményeivel még nem rendelkezünk s így azokra nem alapíthatunk még elméleti fejtegetéseket, amelyek a gyermeki lélekleben végbemenő változásokat minutiózan követik; de mindamellett sürgős a gyakorlati cselekvés. Nem érünk rá bevárni, míg az; adatgyűjtés alapján tudományosan beszélhetünk erről a kérdéstről; ki tudja, addig milyen károkat okoz nemtörődésünk; ezért magunk elé akarjuk állítani ezt a nagyon fontos kérdést és azon akarunk lenni, hogy ha a magunk gyakorlati nevelő tevékenységével nem sokat használhatunk is, legalább ne ártsunk a gyermeknek. Első sorban a szegény gyermekekre gondolt mindenki és Budapest közgyámjai közül azok, akik felszólításunknak megfelelően, véleményt mondanak arra nézve, hogy mi a teendő, majdnem mind éppen a szegény gyermekek ügyével foglalkoznak.

A Feministák Egyesületének legutóbbi szülői értekezlete már a gyakorlat terére lépett: elhatározta, hogy kérni fogja a székesfőváros tanügyi hatóságát: ne engedje meg 16 éven aluli gyermekek résztvételét nyilvános produkciókon; ne engedje, hogy bármiféle jótékony cél érdekében is színpadra vigyenek gyermekeket és evvel egyrészt komoly veszedelemnek tegyék ki idegzetüket, másrészt kifejlesszék bennük azt a kifelé éleést, amely nent az igazi, az értékes módja az életnek. Együttal kérte a szülői értekezlet, hogy ne engedjék meg a 14 éven aluli gyermekek kenyérkereső foglalkozását. Az a sajtóságos, téves felfogás kapott lábra ma jobban, mint valaha: hogy a gyermek, ha apja hadbavonult, tartozik pénzért dolgozni még akkor is, ha egészséges, erős anyja van. Pedig evvel szinte úgy teszünk, mint aki a még éretlen termést aratja le, mert hiszen későbbre bénítjuk meg a gyermek munkaképességét, ha megengedjük, hogy korán pazarolja el egész erejét.

A mai viszonyok között kétszeresen kötelességünk örködni azon, hogy a gyermek testi fejlődése és szellemi életének kialakulása a lehető legnagyobb kíméletben részesüljön. Hiszen amúgy is ezernyi olyan befolyás éri, amelynek útját állani nem tudjuk, sok esetben nem is akarjuk, hiszen egy nagy történelmi kor befolyása alól nem vonhatjuk ki a gyermeket sem. De a mai nagy eseményeknek sok olyan részlete van, amelynek mérlegelésében a gyermek elméje még éretlen, amelynek külsőségei mögött ő nem látja az esetleges nagy célokat, amelyekből ő csak a kegyetlenséget, a gyűlöletet, a brutalitást olvassa ki. Ismerve a gyermek erős utánzási ösztönét, féltő, hogy ő benne csak ezek a külsőségek maradnak meg, anélkül, hogy átértené mindazt, ami az indító okokban esetleg nemes. Ezért kötelessége minden szülőnek ma inkább, mint valaha, hogy a gyermekbe oltsa mindazt, amit emberbaráti sze-

retetből, az emberi testvériség megérzéséből beleoltani lehetséges. Amilyen örvendetes, hogy egy nemzetben belül olyan szép példáit tudtuk létrehozni a gyermeki áldozatkészségnek, hogy olyan nagy munkára tudtuk ösztönözni különösen a leányiskolák növendékeit a köz érdekében; amilyen értékes gazdagodása ez az ő szociális érzésüknek, éppen oly nagy mértékben káros rájuk nézve, ha olvassák és hallják azt a gyűlölködő hangot, amelyet ma még művelt emberek között is, sőt irodalmi nagyságok részéről is akárhányszor olvasunk és hallunk.

A gyermekbe oltják azt az érzést, hogy embertársaink közt vannak olyanok, akik nem érdemelnek kíméletet, mint honfitársaink, pedig ez a legártalmasabb megtévesztés. Sőt, ma inkább, mint valaha, kötelességünk megértetni velük, hogy ha a háború arra kényszeríti is csapatainkat, hogy másokkal szembeálljanak és őket fegyverrel támadják meg, ez nem jelenti azt, hogy a többi nemzet iránt emberbaráti szeretetünk a legkisebb mértékben is alábbszálljon; mert hiszen nem a nemzetek kívánták ezt a háborút, hanem egy szerencsétlen, kalmárszellemű politika hozta azt létre. Ezért felelőssé tenni azokat az embertársainkat, akik más országokban éppen oly aggódva várják ezeknek a kínos fejleményeknek a végét, nagyon igazságtalan és veszedelmes dolog. Mi felnőttek, akik — fájdalom — avval az érzéssel szenvedjük át ezt a szörnyű időt, hogy a mi életünkben ezt már teljesen kiheverni nem lehet, kell, hogy aggódó gonddal örködjünk a gyermekek felett; gondoskodnunk kell róla, hogy ők is átértsék azt, amit mi az elmúlt szebb időkben oly nagyra, felemelőnek, olyan vigasztalónak éreztünk: hogy az egész emberiség egy nagy család, amelyben az ilyen szomorú fázisoknak idővel meg kell szünniük, amelyben az egység érzését mindig jobban és jobban ki kell fejleszteni; ma jobban, mint valaha, kötelessége a szülőnek, hogy gyermekét megismertesse evvel a gondolkozásmóddal, hogy benne ellensúlyozza azokat a benyomásokat, amelyeket a háború természetesen, szükségkép magával hoz; a gyermeknek nem szabad azt hinnie, hogy az erőszak, amelyet ma apjának, fiavérének, vagy bármely más hozzátartozójának szolgálata egyenesen kötelességévé tesz, minden körülmények között éretny, hogy ezt a polgári életben is szabad alkalmazni; pedig ennek a veszedelemnek tesszük ki a gyermeket, ezt a félreértést idézzük elő benne, ha például játék gyanánt adjuk kezébe a fegyvert, katonásdit játszatunk vele, katonaruhába öltöztetjük. Éreztetnünk kellene a gyermekekkel, hogy ez szörnyűségesen komoly, civilizált ember számára a legnagyobb önuralommal és a legnagyobb hősiességgel elkerülhető dolog — és itt különösen a hősiességnek azt az oldalát gondoljuk, amelyet befelé kell gyakorolnia: hogy a számára egész életén keresztül megszokottá vált, az emberszereteten alapuló felfogást kénytelen magában leküzdeni, mert a kötelesség parancsolja, hogy ez nem valami vidám, könnyen utánozható cselekedet, mint ők hiszik. A gyermek játékaik mindig abban a körben mozognak, amelyet a környezetében szerzett benyomások határoznak meg. Természetes tehát, hogy ma katonásdit, betegápolást és mindazt játszik, amiről hall, vagy olvas a mai események közül. Nagy hiba volna, ha ezekben a játékokban megzavarnák őket, amíg az igazi civilizált viselkedésnek bizonyos korlátját tiszteltben tudják tartani. De kell, hogy ezekkel a játékokkal szemben meg legyen a szülők részéről az ellenhatás, a magyarázat, hogy ezek a dolgok nem

szépek, csak szükségsernek és reméljük, hogy nyomukban egy szebb, tartósabb civilizáció fog fakadni. Ezen a téren igen nagy feladatokat teljesít az iskola; a mai pedagógusok bizonyára a helyzet magaslatára törek-szenek helyezkedni és növendékeik előtt lehetőleg széles perspektívát nyitni meg arra nézve, hogy mit vár tőlük a haza, a kultúra. De az iskola egymagában nem töltheti be sikeresen ezt a hivatást, hiszen a napnak csak egy kis részét tölti ott a gyermek; azután hazakerül és így folyton váltakoznak a személyek, akikkel érintkezik; éppen azért rendkívül fontos, hogy ezen a téren az otthon befolyása ne legyen káros; hogy otthon az legyen a cselekvés alapelve: ha a kötelesség teljesítése mindig nagyon fontos volt, úgy ma százszorta fontosabb. Nem kell attól félni, hogy ez az előkészítés kevés, akár a háború szomorú kény-szerűségének esetére is. A mai generáció, amely a harc-telen küzd, voltaképpen csakis ezt vitte magával, mert hiszen a háborút igazán nem várta közülük senki; mégis azt halljuk, hogy akik tartalékosok gyanánt vo-nultak be, akik nem is készültek arra, hogy háborúban valaha résztvegyenek, szinte túltesznek az aktív ka-tonákon, majdnem hősiesebbek abban a nagy munká-ban is, amelyre voltaképpen sohasem, vagy legalább is nagyon rövid ideig készültek. Azt láthatjuk ebből, hogy mindenféle munkára, legyen az ízlésünknek meg-felelő vagy meg nem felelő, legyen az eddigi életünk folytatása, vagy annak hirtelen megszakítása, legjobb előkészítés az, ha a kötelesség szeretetére tud-juk megtanítani a gyermeket. Nem erőszakkal, nem ri-degséggel, nem avval, hogy minden neki kedves szó-rakozást, vagy játékba merülést rossz néven veszünk, inert a gyermek csak fokozatosan emelkedik ki fejlődése folyamán abból a fantázia-életből, amely élete kez-detén oly nagy szerepet játszik; csak az évek folyamán tud felemelkedni ahhoz a felfogáshoz, amelynek alapja a kötelességtudás; lassan, de céltudatosan kell vezetni a legjobb nevelési eszközzel, a példával. Hiszen akármilyen szokásaink voltak azelőtt, akármennyire vet-tük komolyan az életet azelőtt, a háború kezdete ots erebben érezzük, hogy mi a kötelesség; szinte ke-ressük a minél súlyosabb kötelességeket. Ilyen példa-adásnak erős hatása van a gyermekre; a kötelesség szeretete benne is felébred és akkor nem kell attól tartani, hogy ha a balsors valaha őt is ilyen súlyos helyzetbe juttatná, rosszabbul állná meg helyét, mint a mai generáció.

Nagyon fontos és Budapestre nézve nagyon ör-vendetes, hogy gyermekeink nincsenek megfosztva az iskolai tanítás áldásaitól. Akik augusztusban és szept-emberben figyeltük a gyermekeket, mennyi nyugtalan-ságot tapasztaltunk mindazokon, akiket nem lehetett állandóan és rendszeresen foglalkoztatni, mert hiszen ez otthon ma nehezebb, mint máskor. Ma annyi gond, annyi bánat, annyi keserűség ért majdnem minden csa-ládot, hogy akárhány esetben képtelen gyermekeit rend-szersen foglalkoztatni. Nagy hálával tartozunk a fő-város tanügyi hatóságának, amely keesztülvitte, hogy az állandó tanítás lehetséges és remélhetőleg az ma-rad egész éven át.

Pszichológiai szempontból nagyon érdekes, hogy az érettségi vizsgálatok esetleges elmaradása mily nagy ha-tást gyakorol az ifjúságra. Figyelemreméltó jelenség a következő: egy leánygimnázium VIII. osztályának ta-nulói elhatározták, hogy ők is kérni fogják felmenté-süket és ez esetben önként vállalkoznak szigorú rend-szabályokhoz kötött betegápolási szolgálatra. Nagyon érdekes adata ez az érettségi vizsgálat pszichikai ha-tásának; oly nyomasztónak érzik az érettségi vizsgálat előrevetett árnyékát, hogy tőle szabadulni akarván, szí-vesen vállalkoznak egy más, igazán nehéz feladatra, íme, komoly okokból el is lehet hagyni ezt a vizsgá-latot; bizonyos, hogy ezek a vizsgálat nélkül megérett fiatalemberek semmivel sem lesznek kevésbé érettek azoknál, akik ezen a tortúrán keresztülmentek. Ebből visszafelé következtetve a gyermekekre: a kisebb növen-dékek sem lennének semmivel kevésbé képzetek, ha a nyilvános vizsgálatok terhét levennék vállukról. Ré-gen kéri ezt sok pedagógus; talán az idei esztendő-nek ez a nagyon komoly tanulsága siettetni fogja az eszme megvalósulását. Mert mindenben arra kell töre-kednünk, hogy a gyermek fejlődése elsősorban be-felé történjék; itt kell rámutatnunk azokra a bajokra, amelyeket a nyilvános, mutatóanyag előadások okoz-nak, amikor a gyermeknek egy pár héten keresztül koncentrálnia kell minden figyelmét arra, hogy a kö-zönség előtt hogyan fogja a lehető legtetszetősebbé tenni önmagát, Ez a gyakorlat nem fokozza befelé fejlődését, hanem azt a nézetet kelti benne, hogy a legfontosabb mindig az, mit gondolnak rólunk és nem az, hogy voltaképpen mik vagyunk. Ezt a kifelé tö-rekvést kellene ellensúlyozni és gyengíteni azzal, hogy felkeltjük a gyermekben az érdeklődést minden iránt, ami körülötte szép, értékes, nemes; felébresztjük benne azt a tudatot, hogy mindegyikünk csak egy kis pont ebben a nagy tömegben; mindegyikünk nagyon kevésé fontos egymagában és csakis annyiban lehet hasznos vagy káros, amennyiben az egész tömegre nézve tud értékes lenni, vagy az egész tömeggel szemben tud helyes álláspontra helyezkedni. Ma jobban érezzük, mint bármikor, hogy egy-egy pont vagyunk csak ab-ban a nagy tömegben, amelynek sorsát ilyen óriási erők összeütközése dönti el. Ma ez az érzés nem csak kí-vánatos, hanem egyenesen nélkülözhetetlen; hiszen már az élelmiszerek szétosztásában is csak úgy boldogulunk, ha minden ember jóformán minden falatnál gondol a többiekre is; ma feltétlenül szükséges, hogy széles látó-kört nyissunk meg a gyermek előtt; lássa, milyen sokan vannak, akik nálunk nagyobb szenvedéseket túrnak el, akikre még nagyobb csapásokat mért a sors.

Nagyon érdekes és értékes körlevelet adott ki a székesfőváros tanügyi osztálya; az iskolákat arra uta-sítja, hogy az órák keretében foglalkozzanak a hábo-rúval; de nem a gyűlölködés, a vérengzés szellemé-ben, hanem közgazdasági szempontból. Tanítsák meg a gyermeket arra, hogyan lehet a mai viszonyok kö-zött úgy takarékoskodni, hogy avval másoknak is hasz-náljunk, de magunknak se ártsunk. Ezek a közgaz-dasági szempontok csakis akkor érvényesülhetnek iga-zán, ha a köz iránt minden gyermek érez valamit. Ha

Magyar Ház
BÉCSBEN

Grand Hotel National

WIEN II. Taborstrasse 18. 300 szoba, modern Comfort. Tulajdonos: KASZNÁR NÁNDOR.

csupán az egocentrikus felfogást tudjuk benne kifejleszteni; ha saját magát tekinti a világ középpontjának, saját személyének fontossága túlságosan nagynak tűnik fel előtte, nem lesz hajlandó mások kedvéért nélkülözni is, nem lesz hajlandó magát alárendelni a közérdekeknek. Pedig éppen ez az, amit nálunk is meg kell honosítani: amit ma Németországban annyira bámulunk: az egyéni érdek teljes alárendelése; hogy ez lehetővé váljék, elsősorban az szükséges, hogy a gyermekben a szociális érzéket fejlesszük ki. Hiszen erre törekedtünk akkor is, mikor a jobb módú gyermekeket rábírtuk, hogy áldozzanak a szegények javára; e felszólítás nyomán tényleg hihetetlen és lélekemelő példát láthattuk az áldozatkészségnek ezen a téren is. Ma azonban, mikor egészen közösekké válnak érdekeink közgazdasági téren, különösen az élelmezés terén, ezt is meg kell értetnünk a gyermekkel, hogy valamikor talán egyáltalában nem lesz elég táplálék mindnyájunk számára s így osztoznunk kell mindazon, ami kapható.

Nagyon súlyos vétség a gyermekek egészsége, testi és szellemi épsége ellen az a szomorú szokás, amely ma jobban, mint valaha, kezd általánossá lenni: hogy koldulni és árusítani küldik a gyermekeket, még pedig nemcsak nappal, de éjjel is. Kávéházakban és vendéglőkben, villamoskocsikon és mulatóhelyeken egyaránt találkozunk azokkal a gyermekekkel, akik valami apróságot árulnak és az alvástól megfosztva, ott lézengenek, kiteve a kávéházi rossz levegőnek és az ott uralkodó, nem mindig egészséges atmoszférának; az ajtó előtt pedig ott várja őket akárhányszor az egészséges anya, aki nagyon jól dolgozhatnék, de így okoskodik: »hol kaphatok olyan munkát, amely naponként 4-5 koronát jövedelmez; ez a gyermek pedig sohasem jön kevesebbel haza.« Ezt a társadalom rosszul alkalmazott jószívűsége okozza. Nem is szólva mindazokról a benyomásokról, amelyek károsan érintik a gyermeket a kávéházban vagy mulatóhelyen; ha csak arra gondolunk, hogy az alvást vonják meg tőle, amely rá nézve éppen olyan fontos, mint a táplálkozás és anyának elvonása tönkreteszi idegeit: azt kell mondanunk, hogy a közönség súlyosan vetkezik, amikor ily módon segíti elő a gyermek romlását. Ha kolduló gyermeket látunk, járjunk utána ügyének lelkiismeretesen és ne hitessük el magunkkal, hogy tettünk valamit, ha egy pár krajcárt nyomunk a gyermek markába; ezzel semmit sem tettünk, legfeljebb rosszat. Aki komolyan érdeklődik a gyermek sorsa iránt, aki keresztül tudja vinni iskoláztatását, aki szükség esetén ki tudja menteni káros környezetéből, az sokat tett a gyermekért. De aki elősegíti a szülőnek azt a szörnyű vétkét, ahogy gyermekével tartatja el magát, mielőtt az munkaképes volna, egyenesen árt a gyermeknek. Néhai Báron professzornak egy bölcs mondását idézték előttem. Egy szegény ember megoperáltatta magát, de nemi tudott fizetni. Az öreg professzor ilyen esetekben nem tudott nagyon szigorú lenni, de mégis érdekelte, hogy paciense miből él. »A gyermekeimből.« »Úgy, hát akkor emberevő!« felelt a professzor. Nagyon jó mondás, nagyon érdemes arra, hogy emlékezetünkbe vessük. Igenis emberevés, a gyermekek erejének korai felemészése az, mikor a szülő megengedi, hogy fejletlen gyermeke dolgozni menjen. Ennek az emberevésnek legyünk elkeseredett ellenségei és mindazt a gyűlöletet, amelyet nem akarunk más nemzetbeli embertársaink ellen fordítani, fordítsuk ezeknek a szülőknek ez ellen a rossz szokása ellen. Nem ő ellenük, mint emberek

ellen, mert hiszen ő rájuk is alkalmazható az evangélium mondása, hogy: »Bocsássatok meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.« De addig ne hagyjunk békét az ilyen szülőnek, amíg meg nem győzzük róla, hogy legelemibb kötelességének tesz eleget, ha gyermekéről addig gondoskodik, amíg az dolgozni megtanul. Ne engedjük meg, hogy az a fiatal nemzedék, amelybe jövő reményeinket vetjük, amelyre ma a nemzetnek inkább van szüksége, mint valaha, kárt szenvedjen fejlődésében.

Szolgáljon ez bevezetésül egy olyan tanulmánynak, melynek anyagát mindannyian gyűjtjük; igyekszünk majd később részletesebben és mindenféle gyakorlati nehézségek megoldására törekedve, megoldani a felvetett kérdést; megtalálni a gyermekekről való gondoskodásnak olyan módszerét, amely nem tisztán anyagi érdeküket, hanem egyúttal lelki fejlődésüket szolgálja és amely majd lehetetlenné teszi, hogy gyermekmartyrok még a mai nehéz időkben is létezhesseken.

Egy feminista orvos üzenete a harctérről.

»Aki aggódó szívvel várjátok haza a szeretett férjet, vőlegényt, vagy családtagot, résen legyetek! Ha a legnagyobb veszteségtől menekültök is, ha ellve látjátok őt viszont és tárt karokkal fogadjátok a várva-vártat, résen legyetek! Reá nem csupán az öldöklő golyó, a kolera, himlő és tífusz veszedelmes fertőzése leskelődik a táborban, hanem a faj egészségét rajtatok keresztül veszélyeztető nemi betegségek is. Hiszen a mai felnőtt generációt még nem nevelhették öntudatos feminista asszonyok, akik nem riadnak vissza a konvenciók korlátaitól és megmagyarázzák fiaiknak, milyen veszedelemben dönti őket nemi ösztönük korai és polygám kielégítése; nagyobb része átvette még a régebbi férfi-nemzedékek tudatlanságon alapuló, léha felfogását a nemi életről.

Csoda-e, hogy a hadsereg létszámában Töply statisztikája szerint nagyobb csökkenést okoznak a venerikus betegségek, mint a sebesültek és halottak száma? Csoda-e, ha annyi egészségesen hadbavonult férj és vőlegény a legveszedelmesebb fertőzést hozza feleségének haza, menyasszonyának a sürgősen megkötött házasságba?

Ma nem a szemrehányások idejét éljük; a mai asszonyok feladata, hogy a most felnövekedő generációt okosabban, előrelátóbban neveljék. De az orvosi vizsgálatot senki se mulassa el, aki meg tudja becsülni családja egészségét; és követeljük őszinteséget az orvostól, de kövessük is tanácsait!

Úgy látszik, a német hadseregben sem jobb a helyzet, mint a mienkben. Ez indíthatta Neisser professzort, a nemi betegségek világhírű speciálistáját, a Frankfurter Zeitung hasábjain a katonaság címére küldött következő tanácsokra:

»Aki egészséges, ne hitesse el magával, hogy megárt neki, ha tartózkodik a nemi érintkezéstől! Ennek ellenkezője igaz. Sohase tévesszék szem; elől a fertőzés csaknem elkerülhetetlen veszedelmét! Órizkedjete az alkoholtól, mint leggonoszabb csábítótól! Gondoljátok meg, mily nagy kárt okoztok ilyenemű betegséggel önmagatoknak, családotoknak, hazátoknak. Tehát: legyetek önmegtartóztatóak — ez jóakarattal lehetséges — és egészségesek fogtok maradni.«

A betegeknek pedig ezt üzeni: »Ha szerencsétlenségekre fertőzés ért, gondoskodjatok mielőbbi jó kezelésről! Kövessétek azokat a tanácsokat, amelyekkel a tudomány haladása folytán az orvosok oly hathatósan segíthetnek rajtatok. Sohase feledjétek, hogy a betegség első tüneteinek elmúlása után még betegek, még veszedelmesek lehetek és mindenesetre rászorultok a jó specialista tanácsára. Sorsotok saját kezetekben van!«

De Neisser professzor a hadvezetőségnek is küld üzenetet és szükségesnek tartja:

1. a prostitutio teljes kizárását a táborból;
2. a legénység hivatalos, beható kioktatását, nagy könnyelműség esetére büntetés kitűzését A legnyomatékosabban kell a katonák figyelmébe ajánlani, inekik megmagyarázni ezt az igazságot: »jóakarattal és szigorú önmegtartóztatással a nemi betegségek elkerülhetők.«

3. az előforduló nemi betegségek külön kezelését szak-kórházakban, szakorvosok útján.«

Végül a szülőkhöz fordul Neisser: »Apák (és anyák, figyelmeztessétek fiaitokat erre a veszedelmes járványra! Küldjétek el nekik ezt az intelmet; osszák azt szét bajtársaik között. Talán sikerül ezáltal sok bajt megelőznünk!«

Festőnők kiállítása.

Még mindig vannak nők, akik annyira nem bíznak tehetségükben, hogy csak szerény házi-kiállítások keretében mernek bemutatkozni. Erre a tárlatra azok a nők jellemzők, akik távolmaradtak és akik a »Műcsarnok« és »Művészház« termeiben már »arrivék.« A képzőművésznek kiállítása tehát ismét csak a nők vasszorgalmú és akadályoktól meg nem rettenő kintartásának dokumentuma. Kis tehetséggel kezdett festői pályák ebben a környezetben összehasonlítás híján látszólag kiszélesedő perspektívákat kapnak a nagy ambíciók nyomán. A finom, kicsi Mérétekbe foglalt vásznak legbecsületesebb alaposággal készült stúdiumokat mutatnak. A feladatok sem nagyok: virágcsendéletek túlnyomó számban, interieur, kevés portait tájkép alig van, kompozíció nincs. Ehhez az utóbbihoz merészség és isteni szikra kell, amit sem Deák Ébnernél, sem a képzőművészeti főiskolán nem lehet megtanulni. Így a kiállítás átlagprodukcója teljesen azon a nívón van, amelyen a konzervatóriumi és akadémiai felsőosztályú növendékek zene-előadásai. Csodálatosképpen ezeknek is a 90%-ában nők szerepelnek. Mindkét helyen a cél: a legnagyobb kiviteli (technikai) tökély elsajátítása; a zongoránál a »gyöngyöző« skála, a szédületes oktávák, hegedűnél az »üveghangok«; régi festői »épatér les bourgeois« aquarellnél: a flott ecsetkezelés, »illatozó« vörös rózsák, ragyogó atlasz, átlátszó üveg, milliméternyi pontosságú fotografáló hűség. Csak semmi igazán egyéni, igazán belülről kifelé jövő, eredeti, semmi új, merész, nagystilű alkotás: csupa jól nevelt polgári kép.

Van azonban egy-két kivétel is, akik más ösvényt vágának maguknak szándékaikkal, ezek még az utánzás osztályába járnak, de legalább oly minták után, akik tehetségüknek megfelelőbb fejlődési lehetőségeket engednek. Van erősen dekoratív irányú tehetség is, aki biztatón (indul az útján, de egyelőre pamlagpárnákban tökéletesebbet produkál, mint a berámázott vásznain.

Az iparművésznek egy-két szép és rosszul elhelyezett kanapépárnával és fajtátekokkal vannak képviselve. Kár, hogy nem mernek másutt kiállítani.

Szabad fejlődés lehetőségére, a nők mindennapi életének egyéni hajlamaik alapján, saját felelősségük mellett való

kialakulására van szükség, hogy a szunnyadó tehetségek érvényesülhessenek. Kevesen vannak a mai művésznők között, akiket magánéletük el nem zár az impresszióknak attól a gazdagságától, az érzelmeknek attól a változatos skálájától, amelyek meghihetik a tehetséges művészt. Még kevesebben azok, akik a művészetet főhivatásúknak tekintetik, amelynek gyakorlásában sem apró háztartási ügyek, sem konvencionális »kötelességek« nem akadályozzák. R középosztály előítéletei még külön női festőiskolát is teremtetek, amely a szabad verseny megszüntetésével tetézi azokat a nehézségeket amelyek a művésznőnek komoly művésszé fejlődését akadályozzák.

Glosszák.

Most kellenek az orvosnők!

A járványmegfigyelő kórházakban mutatkozó orvoshiány arra bírta az orvostudományi kar dékánját, hogy önkéntes jelentkezésre szólítsa le a szigorló orvosokat és az: orvosnőket. Ez utóbbiaknak most »alkalmuk nyílik arra, hogy igazolják azt a bizalmat, amely az orvosi pálya megnyitásával irántuk nyilvánult.«

Ma, mikor a gyakorló orvosok alig győzik a vállaikra nehéző munkát, későn eszmélnek az illetékes körök arra, hogy kár volt szinte évről-évre nehezíteni az egyetemié készülő leányok útját; hiszen csak a tavasszal jelentette ki a vallás- és közoktatásügyi »miniszter a Feministák Egyesülete küldöttségének, hogy »főlölesleges szaporítani a női proletariátust; aki gazdag, úgylis talál alkalmat a tanulásra, a szegényekre (pedig nincs szükség, hiszen van elég férfi.«

Milyen szomorú, hogy még saját politikájuk szűk körét sem látják tisztán a mai politikusok!

A gyöngye nők.

Még mindig járja a régi nóta: valahányszor a nő, mint tanulatlan és gyakorlatlan munkás, új foglalkozásban törekszik érvényesülni, felhangzik a kuvikok danája. Ha a női villamos kalauzok nem válnak be mind, nem kutatják: hány % válik be az új férfikalauzok közül; nem gondolnak arra, hogy a nők keresete ezen a téren is akárhányszor kisebb a férfiénál, tehát nem érdemes érte fáradnia, mikor katonai féléhremű varrásával könnyebben és többet kereshet. Ha a női rikkancs, akit férfi-konkurrens kenyerirrigységéből elkerget minden olyan pontról, amelyen jobban kereshetne, félbehagyja ezt a küzdelmes és csekély eredményű munkát, az egyszerűen »kidőlt.« Ha a hólapátolást újságokban hirdetik, de a jelentkező nőket nevetve utasítják vissza, úgy hogy meg sem próbálkozhatnak A munkával, akkor is »gyöngeségüket« okolják, holott felfoghatatlan cinizmussal tartották őket bolonddá. Ha állandó, biztos keresettel járó munkához szokott tisztviselőnők nem vállalják a pénzbeszedés ide-oda futkosással, kellemetlen fogadtatással, teljesen bizonytalan jövedelemmel járó munkáját, amelyet a férfiak közül is minden századik bír és akar-vállalni: a női gyöngeségnek súlyos bizonyítéka. Érdekes kísérlet volna, ha az erős férfiakat mosóteknőkhöz állítanák, súrolásra alkalmaznák, cselédsorba fogadnák avval a csekély díjazással, amelyért ma nők végzik ezeket a munkákat. Hamar megválnék, hányan »dőlőnének ki« a sorból.

Közoktatás és háború.

Nagy érdeme a székesfőváros tanácsának, hogy képes volt fentartani az iskolai tanítást a jelenlegi súlyos nehézségek között. Ezt a célt szolgálja az a rendelet is, amely megtiltja a fővárosi tanítóknak az önkéntes katonai szolgálatra jelentkezést; valósággal vigasztaló jelenség, hogy ma akad hatóság, amely ki meri mondani, hogy a kultúra érdekeit sem szabad elhanyagolni a hadviselés egyedül üdvözítő szempontjai miatt. És íme a visszhang: egy napilap szerint »érthetetlen rendeletet adott ki a tanács.« Ki is kuttatták, hol készült az és a szociálpolitikai ügyosztályt teszik érte felelőssé. Bár növekednek napról-napra az ilyen »érthetetlen« rendeletetek száma és a kultúra védelmére hivatott hatóságok bátorsága!

Béke-akció.

Írta: Dr. DIENES VALÉRIA.

Aki a békét akarja biztosítani, annak a háborúról kell gondolkoznia. Minden béke-akciónak elhárítás, tehát negatív a feladata, mert a háború megszűntével a béke pozitív tulajdonságai, a kulturális, a társadalmi, a gazdasági haladás maguktól érvénybe lépnek, A békeakció tehát maga nem békés feladat, hanem küzdelem, még pedig nehéz és talán lehetetlen küzdelem a háború dien.

Mert egyáltalán nem bizonyos, hogy eljön az az idő, mikor nem lesznek többé az emberiség kisebb-nagyobb tömegei között véres súrlódások, nem volna ez még akkor sem bizonyos, ha elértük volna már az egy akói és egy pásztor bibliai álmát vagy a világ-bund szociológiai ideálját. A társadalmi eseményekbe az emberi cselekvések mindig bele tudnak szivárogtatni annyi szabadság-esszenciát, hogy a gazdasági korlátrendszernek dacára is előreláthatatlan legyen az alakulásuk; és a történelmi materializmus a maga eredeti merevségében a gazdasági körülmények tevékeny hatásának állításával olyasmint mond, mint az, aki a folyó áramlásának okát kizárólag a zsilipből származtatná és nem a meder görbületéből s a behullott víz nehézségéből. A gazdasági körülmények mint gátak szerepelnek a társadalmak életében, máshonnan származott erőket fognak le haladásukban, ők a társadalmi eseményáramlatok zsilipjei, melyek lekötik vagy útjukra engedik őket. De hogy mi fog leömleni s milyen módon, azt más faktorok határozzák meg. Azért hiába volnánk egy akolban, hiába szónék gazdasági érdekek egyetlen Bunddát az egész emberiséget, ezen a nehezen megteremteti; egészen belül mindig munkába foghatnának kezdődésükben alig észrevehető pszichikai erők, emberi akaratok, melyek infinitezimális hatásai összeadódásával módosítanának a gazdasági viszonyokon is; mint a gátjait lassankint megrongáló folyó, áttörnék az akadályokat és újra kipattantanák a háború rémét erősen lelakított, dobozából.

Semmiféle külső szervezkedés nem biztosíthatja a háborús kedv kioltását, ha az emberek szándékai nincsenek arra nevelve, hogy e szervezeteket értékeljék és fentartsák, viszont még a legsúlyosabb gazdasági bonyodalmak között is kikerülhető volna a háború, ha az emberi akaratok oly idomításban részesültek volna, melynél fogva inkább tömegesen elfogadnák a gazdasági károkat, mint hogy a háború borzalmait magukra en-

gedjék. S ha volna biztos módunk az emberi jellemek idomítására, akkor el lehetne hinni, hogy valaha kialszik a világon a háború lehetősége.

Ilyen biztos eszköz azonban nincs és nem is lesz soha. A természet minden újabb ember megalkotásával új probléma elé állítja a lélek tudását és sohasem lesznek birtokunkban olyan biztos hatások, melyeknek eredménye bizonyos emberi szándékok kétségtelen fölbresztése vagy kiirtása volna. S minthogy a társadalmi események minden ható tényezője pszichikai áttételen esik keresztül, emberi lélek a közeg, melyen át érvényesül s melyen áthaladtában új tulajdonságokat vesz fel, már maga ez a körülmény elég rá, hogy beelőltse a társadalmi eseményekbe az; előreláthatatlanságot s az egyetlenséget. így soha biztossággal nem fogjuk állíthatni sem azt, hogy a háború rémét elpusztítottuk, sem azt, hogy el tudjuk pusztítani.

A vallomás nehéz, de meg kell lennie: nem bizonyos, hogy lehetséges a háborúmentes világ. Ezzel a keserű igazsággal tartozunk az eszünknek. Azonban — s itt a dolog második és súlyosabb fele, — mindent úgy kell tennünk, mintha a háború előbb-utóbb való végleges megszűnése bizonyosság volna; ezzel a hittel pedig tartozunk a cselekvő kezünknek. Minden emberi cselekvés ilyen. Az értelem csak a kipróbáltat hiszi, az új cselekvés, míg meg nem történt, lehetetlennek látszik. Bergson mondta egyszer egy előadásában, hogy azaz igazi tett, ami beleszól az eseményekbe s nem csupán régiék ismétlése vagy szövevénye, olyan, mint az okos diplomáciai megfontolások mögött előkészülő és rajtuk áttörő államesemény. Képtelenség volt még meg nem történt, s bekövetkezése tette lehetségessé. Majdnem így kell a háborús világ eltűnésének álmára gondolnunk ma, a földjüket, műhelyüket, íróasztalukat elhagyó kultúremlékek véres egymásrarontásának korában. És mégis épen ma kell a béke (álmát a legmelegebben dédelgetnünk, ma kell a békébe vetett irracionális hitünket a legmagasabbra csigáznunk, mert ma kell a békéért cselekednünk.

Hogyan? kérdezzük magunktól milliószámra mi, az ellenséges országok egyformán szenvedő asszonyai. Hogyan küzdjük ki a békét, ebből a rettenetes emberhullásból való kilábolást és hogyan tegyük azt biztosabbá, mint voltak az eddigi békekötések? A harcoló országok egyikében sincs érvényes beleszólásunk a politikai események alakulásába, közvetlenül tehát nem érvényesíthetjük akaratunkat. Érezzük, hogy míg ily módon kizárva maradunk az események irányadó tényezői közül, addig minden békekötés csak kisebb-nagyobb fegyverszünetet fog jelenteni, mely csak arra szolgál, hogy újabb harcoknak előkészítésére legyen idő. Míg a nők ki vannak zárva a nemzetközi események alakító sorából, addig mindég lesz háború, békekötések is lehetnek, de béke, valóságos béke, mely nemcsak pillanatnyi mivoltában, hanem intencióiban is békés volna, nem lesz soha.

A közvetlen beavatkozás alkalmi nagyon meg van korlátozva számunkra. Aktív asszonytársaink azonban küzdenek e korlátok között is, ezt a jogot nem lehet tőlük elvenni. Nem lehet elvenni a nőtől azt a jogot, hogy tiltakozzék az élet halomrahullása ellen, mert c adja ezt a pusztulásba vitt életet, s minden golyó, melytől a hadseregek nagy organizmusának egy-egy parányi embersejtje odavész, egy-egy asszony jövővért rimázkodó szenvedésének gyümölcsfáját veri ki tövestül. A nőnek nemcsak joga, de kötelessége is minden erejével küzdeni a háború ellen s a békeakció

minden lehetséges formája egyenesen neki szánt feladat, az ő kezére váró munka.

Ha gazdasági kényszerekkel érvelnek előtte, le fog mondani oly gazdasági előnyökről, melyeknek ilyen ára van; ha kultúra és békés fejlődés megmentésével okolják meg előtte a háborút, vállalkozni fog háború nélkül jobb kultúrát teremteni; ha a nemzetek változó erőegyensúlyainak tényleges érvényesítésével bizonyítja a háború kényszerűségét, egységes, békés módszereket fog követelni az ily konfliktusok elintézésére; ha nemzetek integrálódási folyamatául értelmezik a háborút, hivatkozni fog a minden problémák megoldására vállalkozó emberi gondolkodásra és tőle fogja kívánni e folyamatok nehéz fázisainak vértelen megoldását; ha az emberi természet kiolthatatlan harci vágyával argumentálnak előtte a háború mellett, követelni fogja e harci vágnak más útra terelését, beleöntését az ellenséges természettel, az elemekkel folyó küzdelembe.

Ez az utolsó követelés, ha egymagában nem is elég, de talán az egyetlen, amely elmaradhatatlan, mely nélkül a többi békeakció érvénytelen maradna mindenkorra. Mert mindaddig lehetséges marad a háború, míg az ember képes lesz tömegesen gyilkolni a társát s az ölés nem lokalizálódik egyes degenerált, beteg vagy vakszennedélyű emberek cselekedeteire.

A háború lélektanából vett lapok vetnének ide a legeslegmeggyőzőbb világosságot. Az élet kockáztatásának mélyen emberi kínja után csakhamar beálló nembánomság a hőstettek legelső feltétele; második az ebbe szövődő cselekvési láz, ami a döntő pillanatokban az ösztön biztosságával vezet. A hősök elbeszélései hőstetteikről, a megjutalmazott bravúrokról ezt a két elemet vallják a tett tényezőinek. Olyanforma a háborús hőstett, mint az élet fejlődésében hosszan előkészített s hirtelen föllépő megújulás, csakhogy itt nem a faj, hanem az egyén szervezetének, egész testi-lelki berendezésének múltja lép munkába egy teljesen új konstelláció megteremtésére, melyben a cselekvés végbevételét gépszerűnek, automatikusnak érzik. A végzetszerűség, a megmászhatatlanság érzése csak azért önti el a válságos helyzetben cselekvőt, mert teljesen belemerül a tettébe s éppen azt a belső kénytelenséget érzi, mellyel egész jelleme, életszokásai, múltja megállíthatatlanul gördül bele a parancsoló körülmények közt elkerülhetetlen cselekvésbe. A hőstetteket tehát korántsem az embergép végzi, nem pillanatnyi külsőségek váltják ki őket a test mechanizmusából. Bennük van az egyén egész múltja, életképessége, jellemében megnyilatkozó biológiai alkalmassága a fenmaradásra. A hősöknek ugyan igazuk van, mikor automatizmus-érzésről beszélnek, de nekünk is igazunk van, mikor értékeljük őket azért, mert egyéniségük éppen ebbe az automatizmusba vitte őket. A háború az emberi adaptáció-képesség rettenetes próbaköve lesz azzal, hogy az egyén és a faj életveszélybe sodrásával a cselekvés szuperlativusába kergeti az embert.

Jotejko, a kiváló pszichológusnő fiziológiai tanulmányaival pompás szuggesztiókat adott a veszedelemben forgó egyén lélektanának megoldására. A harcbanmenők vídamsága, a harcolók hősiessége, az otthonmaradottak áldozatkészsége és lemondásai mind a lélek védekező funkciói a nyomasztó halálveszéllyel, a folytonos aggodalommal szemben. A harci hős lelkilete olyan, mint az antitestekkel fölfegyverkezett, immunizált ember vére. Az antitestek nem adnak életjelt magukról, míg nincs itt a megbetegedés, a hő-

siesség is titokban marad, az egyén maga sem ismeri olykor addig, míg nincs élete küszöbén a veszély. A hősöket a veszedelem termi, az áldozatrakészeket a lemondási alkalom. Ezek az érzelmek egy elviselhetetlen pszichikai feszültségnek, a rettegettségnek kompenzálására születnek az egyénben s úgy hívja ki őket az élet féltése, mint a himlő a vérnek védő-seregét.

De keressük és szeretjük-e a ragályt pusztán azért, hogy próbára tegye védekező képességünket? Kell-e keresnünk és szeretnünk a háborút azért, mert hősiességre alkalmat ad?

Más a végsőig harcolni meglevő baj ellen s más a meg nem levő baj keresése. De valamint az immunitás megszerzéséhez nem kell átszenvednünk a betegséget, a társadalmak létét fenyegető háború helyett is vannak az emberi társas-életnek oltóanyagai. Ezek nem az emberek élete ellen, hanem az emberek életéért a természettel folytatott küzdelemből származnak. Ennek a békés háborúnak hősei a tudósok, a feltalálók, a felfedezők, akiknek minden tette egy-egy nyert ütközet az érdekeinkkel közömbös vagy ellenséges természettel szemben; az orvosok, az ápolók, az életmentők, akiknek minden munkája egy-egy emberérték visszahódítása a vak természet kezéből; a tűzoltók, a rendőrök, az igazságszolgáltatás emberei, akik rosszakaratú vagy degenerált embertársaink okozta veszedelmektől mentenek meg bennünket.

Mi anyák tehetnénk legtöbbet ennek a békés háborúnak megkedveltetéséért. Képzeljünk nemzedéket, mely katonádsi helyett rendőrt, csendőrt, tűzoltót, háború helyett északi sarkot, zsákmányolás helyett doktor bácsit játszott, ólomemberkéi testvéreik helyett oroszlanokra lövöldöztek, hadvezérek helyett kultúracsináló Robinzonról álmódott.

Vajjon ez a nemzedék is képes lesz vérig juttatni a diplomáciai induló összeütközéseket? Meglehet, de talán sokkal nehezebben, talán messzebb lesz számára a végzetes döntés nembánomja, talán nehezebben nyugszik bele egy beláthatatlanig nyúló háborúskodásba, talán többet fog dolgozni a béke érdekében, mint a mi kortársaink. A gyermekszoba levegője végigkísér bennünket az életen s a legtöbb értékelésünk magva gyermek-mesék talajából hajt ki. A felnőtt ember vélemény- és értékhalozatának száalai visszafutnak a gyermekkor gyér fonálú értékszövetébe és legöregebb alaphiteinknek eltépése mindig belső katasztrófával jár.

A gyermek értékvilágába pedig nekünk, anyáknak van a legnagyobb beleszólásunk. A gyermeknevelés, az asszony emberalkotó munkájának folytatása, az a közeg, melyen át a háborús hajlamok legnagyobb elensúlyait vethetnők az események mérlegébe. Ez az első lépés a béke állandósítása felé. Az igazi békeakciónak a gyermekszobában kell kezdődnie.

A propagandák, a szervezkedések, melyek a mostani emberanyagon is munkában vannak, az új emberanyagon talán több sikerrel fognak dolgozni, ha annak bátorsága, lelkesedése az otthonért, a fajért, az emberiségért való kulturális küzdelemre lesz beirányítva. A meggyőzni próbáló beszédek, írások, társaságok, szervezettek sem egyebek, mint nevelő eszközök a felnőttek számára. Arra való, hogy bizonyos cselekvésekre és véleményekre bírják őket, melyek e hatások nélkül bennük meg nem fogamzanának. A társadalmi akció minden formája bizonyos irányú emberidomítás, tehát nevelés a gyermekszobán kívül. Az egyénre való hatásuk a létföltételük. Még megmaradási

hajlamuk, inerciájuk is csak ezen át érvényesül. Fejlődésük, terjeszkedésük meg éppen ezen alapszik, mert ennek minden más föltétele is csak emberi érdekek érvényesítésén át hat ki exisztenciájukra. Azt pedig csak emberidomítással lehet elérni, hogy a mindent eldöntő emberi érdekek rangsorában a mindenkor béke legyen a legmagasabb helyen.

Elérjük-e valaha, nem tudjuk. Egyetlen érvünk, hogy a lehetetlensége sem bizonyos. És ezzel be kell érünk, ez az egész útravalónk a békeakciók küzdelmeibe. Még ha képtelen és logikátlan volna fős a küzdelmünk, akkor is belefognánk.

Ez a feladat ránk, asszonyokra vár. A férfiak sohasem fogják a békét megteremteni; egész karakterbeli megalkotottságuk ellenkezik vele, hogy megtegyék. Megteremtették az intézmények egész seregét, melyek mind jobban és jobban akadályozzák benne őket. Szükségük van a háborúra. Akik békét akarnak közülük, azoknak a nők egyenjogúsítására kellene legelőször is gondolniuk, mert a világbéke megalkotása a felszabadult asszonyok munkája lesz.

Asszonyok Békepártja Amerikában

Az Egyesült-Államok asszonyai Jane Addams elnökle alatt január 10-én megalakították az »Asszonyok Békepárt«-ját. Tiszteletbeli elnökül megválasztották Carrie Chapman-Catt-et, a »Nők Választójogi Világszövetségének« elnökét, a nemzetközi titkár teendőivel Bedy-Schwimmer Rozsát bízták meg. Programjukban a következőket követelik:

1. A neutrális államok képviselőinek azonnali összehívását a mielőbbi békekötés érdekében.
2. A fegyverkezés korlátozását és a fegyvergyártás belföldre utalását.
3. A militarizmussal szemben az Egyesült-Államokban szervezett ellenzék.
4. A béke ideáljainak érvényesítését az ifjúság nevelésében.
5. A külpolitika demokratikus ellenőrzését,
6. A kormányok emberséges eljárásának fokozását a nők politikai egyenjogúsága útján.
7. A »hatalmi egyensúly« helyettesítését a nemzetek harmóniájával.
8. A világ fokozott szervezését a háborút helyettesítő nemzetközi törvények érdekében.
9. A hadseregek és hajóhadak versengése helyébe nemzetközi rendőrszolgálat létesítését.
10. A háború gazdasági okainak elhárítását.
11. Az Egyesült-Államok kormánya részéről olyan nőkből és férfiakból álló bizottság kiküldését, amely előbbrevizsi a nemzetközi béke ügyét.

Végül a párt a legnagyobb komolysággal tiltakozik az ellen a törekvés ellen, amely további fegyverkezést törekszik ráerőszakolni az Egyesült-Államokra, ünnepiesen felszólítja mindazokat, akik az emberiség magasabb, közös érdekeit tartják szem előtt, hogy segítsenek leplezni ezt a civilizációnkat fenyegető veszedelmet.

Békekongresszus Hollandiában.

A háború kitörése óta működő »Anti-Oorlog Raad« (háború-ellenes tanács) kongresszusra hívja össze azokat, akik a bekövetkezendő békekötést olyannak óhajtják, amely nem rejti magában újabb konfliktusok csiráját. A kongresszust lehetőleg az Interparlamentáris Unió legközelebb összehívandó közgyűlésével egyidőben és ugyanazon a helyen tervezik. H tanács tagjai közt vannak: a holland Nemzeti Nőszövetség elnöke, a Nemzeti Választójogi Nőszövetség elnöke és titkára, a Szocialista nők propaganda-bizottságának és számos más nőegyesületnek és békeegyesületnek elnöke és titkára. H tanács férfitagjai sorában politikusoknak, állami és városi hatóságok vezető tagjainak, egyetemi tanároknak, hírlapíróknak, ügyvédeknek neveit látjuk.

A világ asszonyainak kongresszusa.

A holland asszonyok fáradhatatlan propagandájának köszönhető, hogy a jelenlegi súlyos nehézségek ellenére is sikerült február 12. és 13-án Amsterdamban megtartani egy nemzetközi előértekezletet, amely pontosan megállapította az április közepén Hágában tartandó nőkongresszus tervét.

Kizárták annak programjából a napi politika minden kérdését; különösen a jelenlegi háború okainak firtatását és az egyes hadviselő felek felelősségére vonatkozó tárgyalást.

A kongresszus egyedüli célja: módot keresni arra, hogy a kötendő béke feltételeire a nők is befolyást nyerjenek és hogy az országban hordja a nemzetek közti állandó egyetértés biztos alapfeltételeit.

A magyar előkészítő-bizottság március hó folyamán alakul meg.

SZEMLE

Feministák Egyesülete munkaközvetítője útján február havában elhelyezést nyert:

- 27 ápolónő
- 4 divatárusnő
- 12 ékszerkészítő
- 35 gyári munkásnő
- 30 háztartási munkásnő
- 1 női kocsis
- 21 nevelőnő
- 44 takarítónő
- 21 lüzletalkalmazott
- 1 műfordító
- 383 varrónő

Összesen 579 munkaerő.

Reggelizés előtt
fél pohár Schmidt-
hauer-féle

Igmándi

késérüvizet igyék, ha rossz
a gyomra

FIGYELEM!
Csak a felét kell bevenni, mint másfajta
késérüvizekből.

Postásnök vitéségi érme.

A király újra két postásnőt tüntetett ki kiváló szolgálataiért. Borcsits Olga posta- és távirdakia4ónő és Megyery Anna posta- és távirdakezelő az arany érdemkeresztet kapták a vitéségi érem szalagján. A hős postásnök az ellenséges invázió idején tanúsítottak példás magatartást.

Nő mint építőmester.

Az államépítészeti szakbizottság egyhangúlag képesítette építőmesternek Bánó Ilonát.

Nők a közigazgatásban.

A vas megyei felsőöri járás főszolgabírója előterjesztést tett az alispánnak, hogy a hadbavonult Horvát Jenő pinkafővidéki segédjegyző helyetteséül a körjegyző mellé kiegészítő munkaerőnek a körjegyző nejét rendelje ki.

Női polgárörök.

Érdekes ötletet valósított meg a németújvári járás főszolgabírója. Szükséges, hogy úgy éjjel, mint nappal, minden faluban őrséget állítsanak fel a gyanús idegenek megfigyelésére. Nagyobb falvakban e célra állandó őrt alkalmaztak, de kisebb községekben ez nem volt lehetséges. Úgy segítettek a bajon, hogy az asszonyok közül mindennap más-más megy ki a faluvégre s ha gyanús idegen mutatkozik, jelenti a községi elöljáróságnak. Éjjel férfiak őrködnek a falu nyugalmára. A női örök működésével mindenki teljesen meg van elégedve.

Egy amerikai szenátor feleségét választotta kormányzó társnak.

Colorado állam kormányzósága élén ezentúl nemcsak férfi, hanem férfi és nő áll.

Carlsen kormányzó a múlt héten bejelentette, hogy megbízatása egész tartamára feleségét nevezte ki »kormányzó társnak«, aki hivatalos működésére naponként ép amnyi időt fordít majd, mint maga a kormányzó.

Mrs. Carlsen főfeladata lesz a nőkre és gyermekekre vonatkozó törvényhozásról gondoskodni. Azonfelül Mrs. Carlsen tárgyalni fog a törvényhozásban érdekelt nőekkel, értekezleteket fog tartani és ugyanolyan teendőket végez majd a maga külön hatáskörében, mint a kormányzó a magáéban.

Mrs. Carlsen igen rátermett erre a munkára, nagy műveltségű nő, kinek tanítónői képesítése van, azonkívül alapos tudással bír a jogtudományok terén is.

Az Egyesült Államok Kongresszusa először szavazott a nők választójogáról.

Ez az amerikai választójogi nőmozgalom eddig legnagyobb eseménye 1915-ben. Bristow és Mondell javaslatot terjesztett a Kongresszus elé, amely szerint: 1. az Unió egyes államai nem tagadhatják meg polgáraiktól nemük miatt a választójogot és 2. a kongresszust ruházza fel a törvényhozás avval a joggal, hogy ezt a rendelkezést rákényszerítse valamennyi államra; ez a javaslat csupán akkor válnék az Unió alkotmányának pontjává, ha mind az alsó- mind a felsőházban $\frac{2}{3}$ többséggel fogadnák el.

Az alsóház 204 szóval 174 ellen leszavazta a javaslatot. Ez az ellenzék nem annyira a nők választójogának, mint az államok egységes törvényhozásának szólt. Egész idő alatt előtérben volt az egyes államok külön jogának szempontja. A történelem folyamán először került szavazásra ez a kérdés a Kongresszusban. A demokratapárt vezére a párt állásfoglalását úgy fejezte ki, hogy ezt a kérdést nem a szövetséges kormánynak, hanem az egyes államoknak kell eldönteniük; ez a hivatalos állásfoglalás, melyet az elnök is magáévá tett, eldöntötte a javaslat sorsát.

Figyelemreméltó, hogy a nők választójogát már élvező államok képviselői csaknem egyhangúan a javaslat mel-

lett szavaztak. A vita d. e. 10 órától este 8³⁰-ig tartott. A karzatokat megtöltötték a választójog hívei, akik már reggel 7 órakor gyülekeztek szakadó esőben. Az elnöki páholyt fentartották a választójogi nőmozgalom vezetői: Reverend Anna Shaw és Carrie Chapman Catt számára, akiket az elnök villásreggelire hívott meg. (Ez az udvariasság élénk ellentétben áll avval a bánásmóddal, amelyet angol suffragistek tapasztalnak a képviselőház vitái alkalmából!)

Hegedű- és énekórak ad a legmagasabb kiképzésig nagy gyakorlattal bíró művész. Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében, V. ker., Mária Valeria-u. 12. sz.

Okleveles elemi iskolai tanítónő délutáni correpeticiót keres. Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében.

Vasalónő jó bizonyítványokkal munkát keres. Címe megtudható a Feministák Egyesületének foglalkoztatójában.

Mosónő jó bizonyítványokkal munkát keres. Címe megtudható a Feministák Egyesületének foglalkoztatójában.

Házvezetőnő aki ért a baromfitenyésztéshez, gazdaság vezetéséhez, vidéken állást keres. Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében.

Házivarrónő nagy gyakorlattal ajánlkozik házakhoz Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében.

Ápolónő. Kórházi és magánpraxissal bíró okleveles ápolónő állást keres. Szívesen megy vidékre is. Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében

Magyar bonne, középkorú, jó bizonyítványokkal állást keres a fővárosban vagy vidéken. Címe megtudható a Feministák Egyesületének munkaközvetítőjében

Minden megdrágult

csupán egy cikknek ára maradt eddig még változatlan és ez a kitűnő

lysoform

fertőtlenítő-szer, mely békében és háboruban egyaránt a következő árakon kapható az egész monarchiában minden drogeriában és gyógyszerárban:

100 grammos üveg	K — 80	1000 grammos üveg	K 4.60
250	< < < 1.60	2 $\frac{1}{2}$ kgr. bádogganna	< 9.—
500	< < < 2.90	4 $\frac{1}{2}$ <	< 16.—

Hogy ez az állapot meddig lesz tartható, azt a mai viszonyok között nem tudjuk, mert a nyersanyagok napról-napra rohamosan drágulnak. — Mindenesetre ajánlatos, hogy mindenki fedezze szükségletét a legközelebbi tavaszi hónapokra.

A lysoform-szappannak ára máris emelkedett, az eddigi 1 K helyett most 1 K 20 fillérbe kerül.

Tanuljunk meg fertőtleníteni!

Aki még nem tudja, hogy miként kell fertőtleníteni, az hozassa meg ingyen és bermentve „Az egészség és fertőtlenítés” című érdekes és tanulságos könyvet

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyártól Ujpesten. :: ::

A Feministák Egyesülete tagjaihoz!

Egyesületünk pontosan fizető tagjai „A NŐ”-t díjtalanul kapják.

Március hó folyamán alakítjuk meg annak a nemzetközi nőkongresszusnak magyar előkészítő bizottságát, amely április közepén Hágában fog összegyűlni. Kérjük tagtársainkat, hogy akikre nézve lehetséges az odautazás, jelentsék azt be egyesületünkben.

Hétfőn, március 8-án, este 6 órakor egyesületünkben: A nőkérdés fejlődés-tani alapjai című seminárium bevezető előadása és további megbeszélése. Állandó résztvevő gyanánt legfeljebb 30 tagtársunk jelentkezhetik. Előadó: Glücklich Vilma.

Szombaton, március 20-án este 6 órakor a régi képviselőházban (Fhg. Sándor-u. 8)

Dr. Giesswein Sándor országgyűlési képviselő előadása:

A HÁBORÚ SOCIÁLIS TANULSÁGAI RÓL

Jegyek 2 K-ért, tagtársaink számára 1 K-ért kaphatók egyesületünkben és a Bárd-féle színházjegyirodákban.

Az előadás tiszta jövedelmét munkaközvetítő irodánk és foglalkoztató műhelyünk javára fordítjuk.

Szülői értekezlet a Feministák Egyesületében.

(A háború pedagógiai szempontból.)

Az értekezlet bevezetésül Glücklich Vilma fejtette ki röviden azokat az elveket, amelyek nyilvános népszerű előadásában foglaltatnak. Utána Weisberger Antóni a indítványozta, hogy a székesfőváros közoktatásügyi osztályánál kérelmezze az egyesület a nyilvános gyermek-produkciók eltiltását. Az értekezlet egyhangúlag elfogadta az indítványt. Mi Gray József kifejti, hogy a gyermek lelki életében múló jelenség az utánzó ösztönnek viselkedése a háború jelenségeire, ha környezetének gondolkodása ellensúlyozza a gyűlölködés hajlamát. Értékes földrajzi ismereteket szereztethetünk a gyermekkel a háborús hírek kapcsán. Megóvhatjuk a gyűlölettől, ha az ellenséges nemzetek egyes, szimpatikus egyéneit állítjuk eléje. Nem tartja irányadóknak azokat a válaszokat, amelyek gyermektanulmányi célra szánt, de szuggesztív tartalmú kérdések eredményei. Meg kell magyaráznunk a gyermeknek, hogy önfeláldozást gyakorolni kultúr-célokra is lehet és hogy a mostani háború a gazdasági konstelláció szükségszerű következménye. Szeretni a jót, gyűlölni a rosszat, van olyan erény, mint gerinctelenül rosszat cselekedni, mert mások parancsolják. D. Révész Margit dr. orvosi és egészségügyi tanári gyakorlatából vett tapasztalatok mutatja ki egyrészt a háborús cselekmények idegrázó hatását, másrészt azt, hogy a közegészségi kérdések iránti érdeklődést mennyivel komolyabbá teszi és mennyire fokozza az iskoláslányoknál a háború okozta ezer veszedelem. Hacker Boriska úgy tapasztalta, hogy a polgári leányiskola növendékeire nem tett mélyebb hatást a háború. Dolgozataikban nem nyilvánul gyűlölet, csak itt-ott — különösen a szerbek iránt — némi megvetés. Nagy szerepet játszik dol-

gozataikban a drágaság kérdése és a mostani háztartási nehézségek tárgyalása; nyugodt, optimista hangulat nyilvánul bennük. Szembetűnő a hadsegélyző célra végzett szociális munka jó hatása gondolkozásukra. Boros Samu úgy véli, hogy a háború léte nem nevelési kérdés, hanem tény, s azért tekintetbe kell venni; a gyermeket kötelességteljesítésre kell nevelni, fizikumát erősíteni, idealizmusát csökkenteni. A gyermekek dolgozataira vonatkozó tapasztalatai mások, mint az előbb említettek. A lányok is harcias hangulatot áruznak el, a fiúk a haza védelmének szolgálatába kívánnak állani. Az értekezlet elején elfogadott indítványt kiegészíti avval, hogy a gyermekek kenyérkereső munkáját is meg kell tiltani, illetőleg érvényt szerezni az idevonatkozó belügyminiszeri rendeletnek. Az értekezlet elfogadja a kiegészítő indítványt. Szirmay Oszkárné elegendőnek tartja, ha kötelességteljesítésre neveljük a gyermeket; a fizikum erősítését feltétlenül helyesli, a munkabírást is ez adja meg. A szélesebb körre hatást kell megkívántatni velük, az altruizmust felkelteni bennük. Minden körülmények közt meg kell őket óvni az eldurvulástól. Szegvári Sándorné véleménye szerint a dolgozatokban is nyilvánul a tanító szuggesztív hatása; fájdalom, sok pedagógus a gyűlölet irányában érvényesíti ezt. Háború után okvetlenül háború-ellenes hangulatban lesznek éppen azok, akik azt hitték, hogy valóságban gondolkodnak, de valójában utópisták voltak. Világosan rámutatott erre Wekerle Sándor legutóbbi előadásában. A gyermekek eldurvulnak a háború hatása alatt; félő, hogy ez a hatás későbbre is megmarad. Ajánlja, hogy az Anti-Oorlog Raad propaganda-körlevelét küldessük meg a tanítósnak. Elnök átteszi az indítványt az egyesület választmányához. Glücklich Vilma ^befejező szavaiban összefoglalja a megbeszélés eredményeit és további tapasztalatok gyűjtésére, a kérdés mindenoldalú mérlegelésére kéri a jelenlevőket.

Az anya- és gyermekvédelmi bizottság működése.

Anya- és gyermekvédelmi bizottságunk február hó 17-én tartotta a tagok élénk részvétele mellett rendes ülését. A belügyminisztérium részéről Kőszeghy Sándor min. tanácsos vett részt az értekezleten, az Állami Menhely vezetőségét ez alkalommal dr. Lengyel Piroska vezető orvos képviselte. A bizottság elnöke bevezető szavaiban vázolta a bizottság eddigi működését és további céljait, különösen kiemelve, hogy a jelen súlyos körülmények szükségessé tették a »háborús anyavédelem« címén új munkakör bekapcsolását, a szegény anyák anyagi támogatását a gyermekágy idejében, a megelőző és utánakövetkező hetekben, mikor a munka ránézve és az újszülöttre nézve a legkárosabb. A várandós anyákat mind a központi segítő bizottság anyavédő osztályától, mind az egyes előljáróságok részéről átutalják, és átutalás nélkül is felkeresik a remélt segély forrását. Sok irányban kitűnő eredménnyel dolgozik különösen Nagyvárad, Szeged, Nagybecskerek, Nyíregyháza újabban a háborús anyavédelem munkatérén is. Budapest környékén főképp Erzsébetfalva fejt ki intenzív működést.

Az ülésnek érdekes pontja volt Reinitz Ernő tagtársunk szakavatott előadása az anyasági biztosításról. Alaposan kidolgozott előterjesztésében ezen országos fontosságú kérdésnek egy részét egyelőre úgy gondolja megoldhatónak, hogy az Országos Betegsegélyező Pénztár terjeszteni ki nagymértékben eddigi anyavédelmi működéséi; mind a biztosítottak tágabb körének bevonása, mind a nyújtott támogatás fokozása által. H kérdéshez hozzászóltak Kőszeghy min. tanácsos, dr. Bánóczy László, Bogyó Samu tanár és mások. H értekezlet elhatározta, hogy ezen nagyfontosságú kérdést más és más oldalról szakszerűen megvilágítva napirenden tartja és az erre vonatkozó beadványokat illetékes helyen be fogja nyújtani. Az elnök még bejelenti, hogy Bárczy polgármester vezetése alatt megalakult az anyavédelmi törekvéseket egyesíteni hivatott Stefánia Szövetség szervező bizottsága, melynek feladata, hogy a Szövetség már nyomtatásban beterjesztett alapszabályait áttanulmányozza és a szervezkedést az egész országra előkészítse. Az alakuló ülésen egyesületünket ügyvezetőnk, Glücklich Vilma és az anya- és gyermekvédelmi bizottság elnöke képviselték.

A háborús anyavédelemre március 1-ig befolyt adományok.

Mayer Mórné (3 havi részletben) 90, Meller Arturné 10, Lauritsch Ottilia 20, Róth Józsefné 59, gárdonyi Neumann Frigyesné 100, beocsini Spitzer Edéné 100, Szirmai Arhumé 25, Fürth Irma 50, Szekeres Margit (2 részlet) 20, báró Kohner Renée 100, Kohner Ágostonná 100, Vajda Imréné 50, Zorkóczyne 50, jármái Gyuláné 20, Winternitzné (gyűjtés és adomány) 150, Lambergerne (2 részlet) 45, Gergely Janka 10, Szalay Piroska 50, Ranschburg Pálné 50, Sz. A. 50, Müller Dénesné 50, Wirkmann Józsefné 30, Moínár Viktorné 50, Giesswein Sándor 25, Székács Lili 10, Lévy Margit 100, Irsay Arturné 50, Sz. N. 20, Dr. Löw Sámuel 40, gárdonyi Neumann Károlyné 100, Fellner Henriké 100, Kammer Ella 100, Schwarcz Gyuláné 100, Popper Istvánné 25, Popper Károly 25, Grünfeld Miksáné 50, Steigenbergerné 10, Jónás Jenny 30, Altmann Ignácné 25, Rosner Martin 10, Palatinus penzió 10, Vogl Marianne 25, Feivelné gyűjtése 100, Bíró Zsigmondné 20, Feivelné gyűjtése útján Halphen főtörzsorvos úr gyűjtése 300, Gross Gyu-

láné 20, Ohrenstein Henrik és neje 100, Freund Miklós és neje 30, Berger Lili 50, Politzer Margit 40, Szarvas Gáborné 10, Schein Józsefné 10 korona, összesen 2905 korona. A »háborús anyavédelem« segítségével január közepétől február végéig, 145 anyát részesítettünk. Kiosztottunk köztük 800 korona értékű élelmet és 1000 korona pénzsegélyt; ebből 600 korona az Augusztá-alap terhére ment Ismételve és melegen kérjük tagtársaink anyagi támogatását és jelentkezését arra, hogy a munkában részt vesznek.

Foglalkoztató műhelyünk állandóan foglalkoztat sok varrónőt. A nagyarányú kötés megszűnt; a kötőnőkről, amint lehet, gondoskodunk, de fájdalom, nem tudunk mind-egyiknek munkát szerezni.

Sz. I

Nyíregyházi Feministák Egyesülete.

Mostani főmunkánk a segélytől elesett asszonyok (katonakötelesek hozzátartozói és vadházasságban élő asszonyok) családjainak ügyét valamiképen elintézni. Elsősorban a jogi részét: gyermekek elismertetése, segély kieszközlése stb. Ha lehetséges, munkával látjuk el őket, ami napról-napra nehezebb, oly kevés a munkaalkalom. Kilátásunk van azonban arra, hogy a közel jövőben ismét nagyobb rendeléshez jutunk.

Nagyobbszabású anyavédelmi intézmény létesítünk; ennek az előkészítéséhez nagy buzgalommal láttunk és várjuk Szirmay Oszkárné ideérkezését, hogy az akciót előadásával kapcsolatban, megkezdjük.

Meg kell még említenünk, hogy gróf Szirmay, s Vöröskereszt Egyesület főmegbízottja és a helyi megbízott felkérésére vállaltuk a vöröskereszt iroda vezetését is.

G.

Feministák Szegedi Egyesülete.

Utolsó jelentésünk óta működésünk folyik a régi mederben, új jelenteni valónk nincs más, mint az ingyenes továbbképző tanfolyam, amelyet nőtisztviselő tagtársaink szakképzettségének fejlesztésére szerveztünk. Nagy részvétellel, élénk érdeklődés mellett indult meg; a nőtisztviselők komolyan, nagy igyekezettel vesznek részt a tanfolyamon és amint már most is következtetni lehet, szorgalmuk eredtaényes is lesz, annál inkább, mert tanáruk elsőrendű, kiváló gyakorlati ember. Vasárnapon kívül, minden este van előadás, még pedig német levelezés, könyvvitel és kereskedelmi számtan. Két nyelvtanuló tagtársunk díjtalanul vállalta a német társalgási órák tartását, így van óra kezdőknek és haladóknak. A tanfolyamokat rendszeresíteni kívánjuk, mert reméljük, hogy a tisztviselőnők! nagy hasznát fogják vehetni az így nagyon könnyű módon szerzett »bővített ismereteiknek.

T. I.-né.

A Nagyváradai Feministák Egyesületének januári és februári működése.

Legállandóbb tevékenységünk a munkaközvetítés, az utóbbi hónapokban csaknem kizárólag a háztartási munkakörre szorítkozott. Üzleti, irodai alkalmazottakat ritkán ikeresnek. Szükség mutatkozott ugyan ipari szakmunkásokban, erre azonban — varrást és piperét kivéve — sajnos, a nők kiképezve nincsenek.

E tapasztalatból folyólag az egyesület mozgalmat indított abban az irányban, hogy a nők a háborút követő időkre minél nagyobb számban igyekezzenek szakszerűen elkészülni a legkülönbözőbb ipari pályákra. E célból beadványt in-

Magda-Margit.

Írta: Charlotte Perkins Oilman,

Fordította: Ágoston Péterné.

(Folytatás.)

téztünk a helybeli ipartestülethez, hogy a fentjelzett törekvéseket a rendelkezésére álló eszközökkel támogassa.

Foglalkoztatónkban jelentékenyebb számú munkaerőt látunk el fehérvarrással és foltozással. A fehéreneműek legnagyobb részét a Vöröskereszt Egylet számára készítettük, de helybeli kereskedők is adtak nagyobb megrendeléseket. Azonkívül a helybeli parancsnokság foglalkoztató műhelyünket bízta meg a kórházi fehéreneműek javításával.

Az így kieszközölt munkadíjak azonban oly alacsonyok, hogy az egyesület kénytelen azokat saját pénztárából pótolni. E kiadások fedezésére egyesületünk a »Gyermekbarát Egylet«-tel karöltve, kitűnően jövedelmező teaszalont rendezett be, amely minden anyagi kockázat és akár a közreműködők, akár a közönség észrevehető megterhelése nélkül, igen szép összeghez fogja juttatni a Foglalkoztatót.

A tavasz jöttével aktuálissá lett az a nagyobbszabású mozgalom, melyet a mezei munkások összeírása és elhelyezése, továbbá intenzív baromfityénység és kerti vetemények termelése érdekében indítottunk. E munkájában az egyesület hathatós támogatást nyert a Földművelésügyi kirendeltség vezetőjében. A kirendeltség ugyanis egyesületünkhöz teszi át mindazokat a megkereséseket, melyek mezei munkások iránt hozzáférnek és bennünket biz meg a munkások közvetítésével. Egy nagyobb munkáscsoport már a legközelebbi napokban nyer elhelyezést.

A baromfityénység céljaira keltető gépet és hozzáértő mestert enged át a kirendeltség egyesületünknek s így módunkban lesz az összeírt és felhívásunkra jelentkező munkásokat apró csibékkal s ugyancsak a kirendeltség útján azoknak megfelelő táplálékkal ellátni.

A kerti vetemények termelésének előmozdítása céljából beadványban fordultunk a városhoz, hogy a tulajdonát képező üres telkeket parcelláztassa és adja ját díjtalanul vagy igen olcsón kertimunkához értő, nálunk jelentkező asszonyoknak. A kirendeltség viszont hajlandó az így átengedett nagyobb területeket felszántatni és gondoskodik jó minőségű, olcsó vetőmagokról.

Rigó Szeréna.

Szerezzen előfizetőket!

Ha minden olvasónk legalább egy előfizetőt szerez, megkérjük eszménk híveinek számát!

A Feministák Egyesületéhez újabban beérkezett adományok:

Babare Adél 10.—, Dienes Emma 2.—, Faludiné K. Eugénia 20.—, Felmer Gyuláné 14.—, Feministák Klubjának alapító tagjai 1400.—, Fletzer Ignác és neje 10.—, Geszty Rezsóné 8.—, özv. Glücklich Ignácné 16.—, Hadügyminisztérium (térmelegítőkért) 3000.—, H. és C. 50.—, Hűvös Henrikné 5.—, dr. Kende 5.—, Koller Gizella 10.—, Kozákné Pechár Ida 25.—, Mantler Rezső 10.—, dr. Rác Miksa (a harctérről) 10.—, Steinné Kende Malvin (perselyben) 9.40, Szegvári Sándorné 30.—, Szirmay Oszkárné 10.—, dr. Vajda Adolf 50.—. Legutóbbi kimutatásunk 22,299.70 K, összesen 26974.10. (A háborús anyavédelem céljára érkezett adományokat lásd a 43. lapon.)

Néha Yale kisasszony is velük töltötte a nyarat. A két barátnő bizalmas együttlétben élvezte az egész szünidőt a két gyermekkel együtt, akik egyformán szerették mindkettőjüket.

Yale kisasszony programjának egy pontja sem volt annyi körültekintéssel és oly sikeresen megvalósítva, mint azoknak a családoknak a megválasztása, ahova pártfogoltjait elhelyezte. A sok utazás s a társadalom fejlődése iránti élénk érdeklődése különböző modernül gondolkozó és cselekvő emberrel hozta őt összeköttetésbe, akik közt mindig akadt valaki, aki vagy szükségből, vagy Yale kisasszony iránti jóakarattal, vagy mindkettőből szívesen vállalkozott egy komoly diákleány ellátására.

Heidelbergben különösen szerencsések voltak e tekintetben. Egy szerény jövedelmű, de nagyműveltségű özvegy asszonynál találtak otthont Margit számlára, ahol Margit azok társaságába került, kik különféle irányú szociális munkával foglalkoztak. Margit itt is megtartotta csendes, nyugodt modorát, megfigyelő képessége növekedett és lelke mint ecyj pompás virág bontakozott ki ebben a termékeny, tevékenységre ösztönző légkörben. Érdeklődése évről-évre mind különbözőbb irányba terelődött, úgy hogy már alig volt képes tudásvágyát kielégíteni.

Yale kisasszony egy szokatlanul hosszú távollét után úgy rendezte dolgait, hogy egy telet Parisban tölthessen Margittal együtt. Legnagyobb öröme egy pompásan fejlett fiatal hölgyet látott viszont Margitban, aki, mintha meg is nőtt volna mióta utoljára látta őt, bár már huszonhárom éves volt.

— No, gyermekem, nekem úgy tűnik, mintha megnőtt volna!

Margit nevetett.

— Úgy van, csaknem egy hüvelyknyit nőttem tizenhat éves korom óta. És egyébként sem álltam meg.

— Pompás színben van, hogy lehetséges ez ennyi munka mellett?

— Gondom van az egészségiemre, lehetőleg sokat sportolok. Tavaly, mikor az ön jóvoltából Svédországban lehettem Júliával együtt, megtanuljuk a svéd tornát. Julia azóta tornatanítással foglalkozik. Már két iskolában vállalt órákat. Az én iskolámban is volt mód a testi edzésre.' S ha nincs alkalmam tornászáshoz, akkor sétálok, evezek és tenniszezek.

— És Parisban milyen sportot akar üzni?

— Vívni fogok! — kiáltotta Margit lelkesedéssel. — Régi, titkos vágyam, hogy jól megtanuljak vívni, de sohasem vittem tovább a kezdetnél. Most, ha nincs kifogása ellene, drága barátnóm, még ezt is meg szeretném tanulni.

— A legnagyobb örömmel egyezem bele, gyermekem. Csak menjen és tanuljon meg vívni. Meg fogjuk őket verni saját területükön.

A következő évek sok örömet hoztak! és nagy elégtételt szereztek Yale kisasszonynak. Az emberekben való bizalma eddig vagy részben, vagy egészben hajótörést szenvedett; de most ez egyszer bő kárpótlást kapott minden elvesztegetett jóindulatáért.

A svájci kies völgyből egy erős és boldog gyermek kacsói integettek feléje. Itt pedig egy erőteljes, fiatal nő hálás ragaszkodása övezte körül, aki csupa egészség (és csupa biztató ígéret volt s akinek tanulmányait máris elismerés koronázta. Amihez fogott, mindent uralt, úgy a

tanulás terén, mint a sportok különféle faján, melyeket egyformán megfontoltan választott meg. Yale kisasszony, aki folyton növekvő vonzalmat érzett Margit iránt, már valóságos anyai büszkeséggel tekintett reá.

St. Clair kisasszony jóslata, mely szerint Margit szépsége csak idővel fog kifejlődni, máris teljesedett.

A jó táplálkozás és a testgyakorlatok révén a vézna, kis alak erőteljessé fejlődött, formái nemcsak kerekedtek, hanem izmosak is lettek. Selymesfényű bőre már nem volt szeplős, hanem meleg tónusú és egészséges színű.

Haja megsötétedett, nem volt már rikító piros színű, sötét rézszínt kapott, míg a kis göndör fürtök aranyosan csillogtak. Formás fejét mint valami tűzkerong övezte ez a gyönyörű hajsza. Szemei is sötétebbeknek látszottak a sötétödő szemöldökök és szempillák alatt.

A férfiakat, akiket szépsége magához vonzott, kellemtlenül lepte meg a Margit rendkívül tartózkodó, hűvös lény. Margit tiszta, hideg és átható tekintetet vetett a férfiakra, amelyből csak megértés sugárzott, de érzés nem, és a kis száj körül olyan kemény lés határozott vonás jelent meg, mely ellentétben állott fiatalságával.

— Ez a komoly tanulás eredménye! — magyarázták. — Egészen kivetkőzteti a nőket nőiességükből. Mégis csak borzasztó, hogy egy ilyen szép, fiatal teremtés ennyire hideg legyen!

Mindenféle nemzetségbeli, különböző korú és foglalkozású imádója volt, egyik másíknak érzelmei igazak és őszinték voltak, de Margit egyiknek sem nyújtott alapot a reménységre.

— Én a hivatásomért élek, — felelte, ha valaki erőszakolta a választ.

Azok aztán megátkozták a hivatást, ezt a természetellenes, nőietlen hivatást, mely gátat képezett a »szerelem« körül, ők persze nem sejtették, hogy mi rejtett a közeledéssel szemben tanúsított rideg ellenszegülése mögött: hogy közte és a férfiak között az eltemetett szerelem állt, a korai, helytelen, a kegyetlenül letiport és meggyalázott szerelem, s azt sem tudták, hogy az a szív, melyet (meg szerettek volna nyerni, már nem volt szabad, mert egy kis gyermekért dobozott.

I. FEJEZET.

Egy orvos rendelőszobájában.

A citybeli penzióknak különös büszkeségük telik abban, hogy az első emelet valamelyik lakásajtáján egy jönevű orvos tiszteletparancsoló címtáblája ékeskedjék. Murrayné penziója, melyet Boston egyik szép terének, a Trinity Squarenek közelében nyitott meg, már elérte e hön óhajtott dicsőséget. Az orvoson kívül más lakókban sem volt hiány, úgy hogy a kis penzió szobái csaknem állandóan el voltak foglalva. Mindez azonban nem változtatott a penzió tulajdonosnőjének ama szokásán, hogy szüntelenül m rettegjen egy esetlegesen bekövetkező nagy szerencsétlenségtől s hogy ebbéli aggályait és panaszait családtagok hiányában a lakóival ne közölje. Legteljesebb bizalmával természetesen az elsőemeleti »díszlakókat« tüntette ki, kiknek ezt a kétértékű kitüntetést kénytelen-kelletlen el kellett tűrniök.

Az orvos elsőemeleti lakása három szobából állott. A hálószoba magas ablakai előtt egy csupasz kis erkély díszlett, honnan az udvart ékesítő néhány satnya városi növényre és a szemközti hátsó épületre nyílt kilátás. A meglehetősen sötét, de kifogástalan tisztaságú középső szoba városzobául szolgált, míg a harmadik szoba rendelőhelyiségnek volt szánva. E szobában ült az orvos íróasztala előtt egy tikasztóan meleg júliusi nap reggelén, és a Journal de Medicine füzeteiben lapozgatott. A magas, szikár, barna férfi

komoly kifejezésű arcát derűs mosoly ragyogta be, mely annál csillogóbbá tette mélyenfekvő, tisztafényű szemeit, minél tovább és tovább olvasta a folyóiratnak az orvosi tudomány legújabb eredményeiről szóló rovatát.

A széles íróasztal szaklapokkal volt bontva, a fal hosszszában könyvvállványok sorakoztak, telve szakkönyvekkel, akárcsak egy kisebbszerű orvosegyetem könyvtárában. A városzoba asztalain már sokkal változatosabb tartalmú könyvek heverték szanaszét, amelyeknek a legkülönbözőbb korú, osztályú, nemű és nemzetiségű látogatók igényeit kellett kielégíteniök. Egy nagy csomó képeskönyv is ugyanezt a célt szolgált.

Az orvos letette a szaklapot, melyet végignézett és kinyitott egy fiókot, ahonnan ugyanannak a folyóiratnak néhány régebbi számát vette elő, melyeken itt-ott vöröstintás jelzések voltak láthatók. A lapokat sorszám szerint összerakta s aztán a megjelölteket újból átolvasta. Látszott, hogy nagy élvezetet szerez neki e munka, mert egyes lapokat újból és újból előszedett, hogy bizonyos részleteket ismétlően átolvashasson. Aztán megint szépen összerakta a folyóiratokat és gondosan betette a fiókba. Majd visszaült székébe s mélyen elgondolkozva, szinte öntudatlanul himbálta magát forgószékében, miközben gondolatai valahol a távolban időztek.

Tekintete olykor végigsiklott a falon függő különböző diplomákon, melyek ünnepélyesen igazolták Newcome Henry orvosi képesítését s különböző kitüntetéseit. Majd szeme két fényképnél akadt meg, az egyik egy idősebb hölgyet ábrázolt, akinek komoly, kedves kifejezésű szeme és magas homloka nagyon hasonlítottak az övéhez; a másik csinos fiatal nő volt, menyasszonyi ruhában.

Newcome doktornak kiterjedt praxisa s elég nagy jövedelme volt, bár az utóbinak nagyságát tetemesen csökkentette az a körülmény, hogy betegeknek jelentékeny száma csupán a legkülönbözőbb nyelveken kifejezett hálálkodással rőtta le tartozását. Hírneve azonban már meg volt alapítva. A bostoni fiatalabb orvosok közt mint gyermekgyógyásznak neki volt a legjobb neve, sőt sokan még a nagyhírű öreg dr. Goldhill professzornál is többre becsülték. De vagyont mégse tudott gyűjteni. Anyját és nővérét támogatta ugyanis eddig olyan gyöngéd szeretettel és bőkezűséggel, hogy azoknak sejtelmük sem volt az áldozatokról, melyeket értük hozott.

(Folytatjuk.)

TARTALOM

	Oldal
És azután ?.....	33
<i>Glücklich Vilma</i> : A gyermek és a háború	34
Egy feminista orvos <i>üzenete</i> a harctérről	36
—er—a. Festőnök kiállítása.....	37
Glosszák.....	37
<i>Dr. Dienes Valéria</i> : Béke-akció	38
Asszonyok békepártja Amerikában	40
Békekongresszus Hollandiában	40
A világ asszonyainak kongresszusa	40
Szemle	40
A Feministák Egyesülete tagjaihoz.....	42
Egyletek	42
<i>Charlotte Perkins Gilman</i> : Magda-Margit	45
Beszerezési források.....	47

A szerkesztőség tagjai: Bédy-Schwimmer Rózsa felelős szerkesztő	Laptulajdonos: Feministák Egyesülete Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Mária Valéria-utca 12. szám. Telefon: 142-40.
Szikra (gr. Teleki Sándorné) Pogány Paula	
»A Nő« a Feministák Egyesületének, annak felvidéki, nagybecskereki nagyváradai, nyíregyházi, szegedi és temesvári fiókjának, és a »Férfi Iga a nők választójoga érdekében« hivatalos közlönye.	
Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.	